

Управління соціальною безпекою та трудовими ресурсами

Зоряна М. Бурик ^{1*} ● Оксана М. Жук ² ● Марія В. Огороднійчук ³

¹ Університет Григорія Сковороди в Переяславі (Україна). Професор кафедри публічного управління та адміністрування, д-р наук з держ. упр., професор.

² Луцький національний технічний університет (Україна). Завідувач кафедри соціогуманітарних технологій, канд. іст. наук, доцент.

³ Житомирських державний університет імені Івана Франка (Україна). Доцент кафедри права та публічного управління, канд. філос. наук, доцент.

* Автор-кореспондент, e-mail: z.burik@ukr.net

СТАТТЯ

АНОТАЦІЯ

Дослідницька

DOI:

[10.70651/3041-248X/2025.2.08](https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.2.08)

Авторське право

© 2025 авторів

Цей твір ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна 4.0 Міжнародна» (CC BY-NC 4.0).

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вдосконалення стану системи управління соціальною сферою для розв'язання наявних проблем, зокрема захисту основних інтересів населення України. Метою статті було дослідження управління соціальною безпекою та трудовими ресурсами в Україні з урахуванням викликів воєнного стану, наслідків децентралізації влади. Для досягнення поставленої мети використано методи аналізу та систематизації наукових публікацій, що стосуються проблематики соціальної безпеки та трудових ресурсів, стратегічних, нормативно-правових актів у сфері соціального захисту, а також статистичний аналіз видатків на управління соціальною безпекою. Результати дослідження свідчать про законодавчі, інституційні, фінансові зміни в управлінні соціальною безпекою та трудовими ресурсами в Україні, спричинені як законодавчими нововведеннями, так і організаційно-інституційними трансформаціями та наслідками децентралізації влади. Оновлення нормативно-правового регулювання спрямоване на розв'язання основних соціальних проблем громадян, посилення захисту їхніх прав та інтересів у різних сферах, підвищення рівня доступності соціальних послуг. Організаційно-інституційні зміни пов'язані з закріпленням соціальних функцій у сфері соціального захисту населення за місцевими органами влади та місцевим самоврядуванням, а також із централізацією соціальних виплат, які здійснюються Міністерством соціальної політики України. Після 2020 року окремі види соціальної допомоги населенню почали фінансуватися з державного бюджету, тоді як місцеві бюджети стали інструментом фінансування певних видів пільг, соціальних та реабілітаційних послуг для вразливих верств населення. Унаслідок такого перерозподілу функцій управління фінансування соціальної сфери за рахунок державного бюджету зросло, а фінансування з місцевих бюджетів скоротилося. В умовах воєнного стану окремі види програм у сфері соціального захисту та забезпечення не були профінансовані, а пріоритети соціального захисту змінилися, зосередившись на потребах військовослужбовців, ветеранів війни та внутрішньо переміщених осіб. У висновках підкреслено важливість удосконалення управління та моніторингу рівня соціальної безпеки населення. Майбутні дослідження варто присвятити аналізу моделей фінансування соціальної сфери в Україні на місцевому, регіональному, національному рівні для виявлення потенціалу економії коштів державного бюджету та їхнього спрямування на більш пріоритетні потреби вразливих верств населення.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

соціальна безпека, захист населення, публічне управління, децентралізація, соціальні послуги, соціальний захист, соціальна допомога, війна, цифровізація.

e-ISSN 3041-248X

Philosophy and Governance

<https://www.eu-scientists.com/index.php/fag>

Management of Social Security and Labor Resources

Zoriana Buryk ^{1*} ● Oksana Zhuk ² ● Mariia Ogorodniichuk ³

¹ Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav (Ukraine). Professor at the Department of Public Management and Administration, Doctor of Sciences in Public Administration, Professor.

² Lutsk National Technical University (Ukraine). Head of the Department of Socio-Humanitarian Technologies, PhD in History, Associate Professor.

³ Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine). Associate Professor at the Department of Law and Public Administration, PhD in Philosophy, Associate Professor.

* **Corresponding Author**, e-mail: z.burik@ukr.net

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Research Article

DOI:

[10.70651/3041-248X/2025.2.08](https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.2.08)

Copyright © 2025
by authors

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution – NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

The relevance of the study is due to the need to improve the state of the social sphere management system to solve existing problems, in particular, to protect the basic interests of the population of Ukraine. The purpose of the study was to identify the main changes in the management of social security and labor relations in Ukraine, taking into account the challenges of martial law and the consequences of decentralization of power. To achieve this goal, methods of analysis and systematization of scientific publications related to the issues of social security and labor resources, regulatory legal acts in the field of social protection, as well as statistical analysis of expenditures on social security management were used. The results of the study indicate legislative, institutional, and financial changes in the management of social security and labor resources in Ukraine, caused by both legislative innovations and organizational and institutional transformations and the consequences of decentralization of power. The update of regulatory and legal regulation is aimed at solving the main social problems of citizens, strengthening the protection of their rights and interests in various areas, and increasing the level of accessibility of social services. Organizational and institutional changes are associated with the consolidation of social functions in the field of social protection of the population by local authorities and local self-government, as well as with the centralization of social payments implemented by the Ministry of Social Policy of Ukraine. After 2020, certain types of social assistance to the population began to be financed from the state budget, while local budgets became a tool for financing certain types of benefits, social and rehabilitation services for vulnerable groups of the population. As a result of this redistribution of management functions, financing of the social sphere from the state budget increased, and financing from local budgets decreased. Under martial law, certain types of programs in the field of social protection and security were not financed, and the priorities of social protection changed, focusing on the needs of military personnel, war veterans and internally displaced persons. The conclusions emphasize the importance of improving the management and monitoring of the level of social security of the population. Future research should be devoted to analyzing models of financing the social sphere in Ukraine at the local, regional, and national levels to identify the potential for saving state budget funds and directing them to more priority needs of vulnerable segments of the population.

KEYWORDS

social security, population protection, public administration, decentralization, social services, social protection, social assistance, war, digitalization.

1. Вступ

Для досягнення достатнього рівня соціальної безпеки важливо проводити ефективну соціальну політику з врахуванням потреб найбільш вразливих верств населення, забезпечення інклюзивності в наданні соціальних послуг. У зв'язку з децентралізацією були суттєво змінені механізми управління соціальною сферою та трудовими ресурсами, адже місцеві органи влади та органи місцевого самоврядування отримали ряд повноважень у сфері соціального захисту населення. Натомість було централізовано фінансування соціальних виплат.

В умовах збройної агресії виникли нові виклики та проблеми, пов'язані зі збільшенням потреб соціального захисту та забезпечення ветеранів війни, військовослужбовців та їх сімей, зниклих безвісти осіб та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб, які опинилися в складних життєвих обставинах. Посилилася необхідність не лише забезпечення рівного доступу до соціальних послуг, а й спрощення умов їх надання.

Вище вказані проблеми забезпечення доступності соціальних послуг, спрощення умов їх надання, достатності соціального захисту та забезпечення вразливих верств населення потребують як законодавчих змін, так і покращення організаційної складової системи управління соціальною безпекою, включаючи соціальний захист населення, зміцнення інституційної спроможності на різних рівнях управління, подальшої цифровізації та інших заходів з боку держави. Одним з ключових завдань соціальної політики є розробка цілісної концепції забезпечення соціальної безпеки.

Покращення якості та процесів надання соціальних, реабілітаційних послуг, усунення адміністративних перепон, розробка інструментів моніторингу рівня соціальної безпеки для розуміння ключових проблем у цій сфері є важливими практичними завданнями управлінської діяльності.

2. Огляд літературних джерел

Огляд вітчизняних наукових праць свідчить про значний внесок науковців у розвиток теоретико-практичних засад управління соціальною безпекою та трудовими ресурсами, яку визначають як діяльність уповноважених органів та суб'єктів управління, спрямовану на розподіл і використання різних видів ресурсів для вирішення актуальних соціальних завдань, захисту інтересів людей, їх прав, цінностей та свобод у різних сферах життєдіяльності [1].

Соціальну безпеку науковці визначають як здатність суспільства підтримувати соціально значущі функції, забезпечувати захист і задовольняти основні потреби населення за різних життєвих обставин. Мета забезпечення соціальної безпеки полягає в системному, постійному розумінні, пом'якшенні, реагуванні на соціальні виклики та проблеми, включаючи надзвичайні ситуації, втрати соціальної системи [2, с. 204].

До складових соціальної безпеки належать: безпека людини, що виражається в якості та рівні життя населення; державна соціальна безпека; суспільна соціальна безпека. З точки зору якості життя безпека людини вимірюється за такими показниками: стан охорони здоров'я, рівень продовольчої безпеки, забезпечення житлом та умови проживання, якість освіти, рівень культурний розвиток, стан комунікацій і транспорту, можливості для вільного переміщення населення, відпочинку, дозвілля, туризму, подорожей [2, с. 205].

На рівні держави соціальна безпека визначається за рівнем зайнятості, безробіття, станом ринку праці, соціально-трудовими відносинами, трудовими ресурсами, демографічною, екологічною, техногенною ситуацією, рівнем трудової міграції, ефективністю соціального партнерства. Соціальну безпеку суспільства оцінюють на основі аналізу соціального середовища, ефективності соціального захисту (страхування, державного забезпечення, соціальної допомоги), гендерної рівності, системи запобігання й вирішення трудових конфліктів, рівня протидії бідності, стану релігійних та міжетнічних відносин, соціальної справедливості та рівності [2, с. 205].

Цифровізація соціальної сфери передбачає впровадження реєстрів, інформаційних, комунікаційних систем, програмного забезпечення для покращення якості соціальних послуг населенню, спрощення процесів надання соціальної допомоги та соціального захисту [3, с. 52]. Процеси цифрової трансформації соціальної сфери сприяють вирішенню низки проблем,

включаючи підвищення ефективності функціонування систем соціального захисту та соціального партнерства [4], покращення механізмів державної підтримки населення [5], підвищення прозорості діяльності органів влади та місцевого самоврядування [6].

Вагомий внесок у розвиток теоретичних і концептуальних засад управління соціальною безпекою здійснила Линдюк С. В., яка розглядає соціальну безпеку як цілісну систему взаємопов'язаних елементів. В її основі – взаємини соціальних інститутів, спрямовані на запобігання потенційним негативним впливам, зниження рівня загроз та захисту населення як на індивідуальному, так і на колективному рівнях. Концепція соціальної безпеки включає поняття ідентичності, соціальної інтеграції та виключення, соціальної узгодженості та дилеми безпеки [7, с. 94, 8, с. 327].

Дослідження Шлапака А. В., Іващенко О. А. виявило особливості соціальної безпеки в умовах розвитку цифрової економіки. Зокрема, відзначається впровадження платформ надання соціальних послуг, використання цифрових ідентифікаторів у системі соціального захисту, забезпечення кібербезпеки в цілях захисту персональних даних, застосування аналітичних інструментів аналізу тенденцій в соціальній сфері, використання цифрових рішень в програмах соціального захисту, штучного інтелекту для оптимізації розподілу ресурсів, чат-ботів для надання інформаційно-консультаційних послуг, інших технологій, що автоматизують призначення та виплату соціальної допомоги [9].

Попри значну кількість теоретико-практичних і концептуальних напрацювань щодо соціальної безпеки та трудових відносин, питання управління цією сферою в умовах децентралізації та воєнного стану залишаються недостатньо висвітленими.

3. Постановка завдання

Метою статті є дослідження ключових аспектів управління соціальною безпекою та трудовими ресурсами в Україні з урахуванням викликів воєнного стану. Основна увага приділена проблемам управління, цілям та завданням управління соціальною безпекою та трудовими ресурсами, нормативно-правовим нововведенням у цій сфері, динаміці фінансування управлінських функцій та бюджетних програм як основних інструментів підтримки соціальної безпеки на державному та суспільному рівнях.

4. Методи та матеріали

Дослідження ґрунтувалося на аналізі наукових праць, присвячених проблематиці соціальної безпеки та трудових відносин у контексті публічного управління й регулювання з врахуванням тенденцій децентралізації, цифровізації та наслідків війни. Огляд стратегічних документів та нормативно-правових актів у сферах соціальної безпеки та трудових ресурсів України дозволив виявити наявні загрози, проблеми, а також управлінські цілі та завдання суб'єктів керівного впливу.

Збір статистичних даних щодо фінансування соціальної сфери за функціональною та програмною класифікацією видатків державного та місцевого бюджету здійснено з використанням функціоналу платформи «Відкритий бюджет». Статистичний аналіз охоплював період 2018–2024 років, управлінські функції, бюджетні програми Міністерства соціальної політики України та місцевих органів виконавчої влади. Додаткові статистичні дані зібрано з офіційного сайту Пенсійного фонду України.

Аналіз нормативно-правових актів у сфері управління соціальною безпекою та трудовими відносинами дав змогу виявити основні покращення та нововведення, спрямовані на захист прав населення.

5. Результати та обговорення

Загалом управління соціальною безпекою та трудовими відносинами в Україні змінювалось у відповідь на нові виклики та потреби суспільства в захисті його інтересів. Відповідно до стратегічних документів, соціальна безпека визначена як складова економічної безпеки (з точки зору якості життя людини), чинник забезпечення людського розвитку, національної безпеки (з точки зору державної, суспільної безпеки).

У «Стратегії національної безпеки України» від 14 вересня 2020 року № 392/2020 ідентифіковані види загроз державній соціальній безпеці: зростання нерівності, безробіття, що погіршує якість життя; критичні проблеми в системі охорони здоров'я з початку кризи коронавірусу в 2020 році, в системі соціального захисту населення; гібридна війна проти України, неспроможність систем охорони здоров'я та соціального захисту у подоланні викликів, які виникли через тривалі військові дії; низький рівень добробуту; погіршення середовища життєдіяльності, що впливає на життя людей; погіршення соціально-економічного становища, що веде до відтоку трудових ресурсів; складна демографічна ситуація [10].

Якість життя визначається Кабінетом Міністрів України (далі – КМУ) запорукою соціальної стабільності та чинником зростання продуктивності праці, охоплює такі напрямки управління, як освіта, культура, охорона здоров'я, охорона довкілля, соціальні послуги та молодіжний розвиток [11].

Тривалий час управління та фінансування соціальної сфери відбувалося за старими підходами. У «Національній економічній стратегії на період до 2030 року» від 3 березня 2021 року № 179 визначені стратегічні пріоритети та цілі покращення якості життя, що прямо впливає на соціальну безпеку: створення інноваційного інклюзивного суспільства, сприятливої екосистеми реалізації культурного потенціалу, безпечне довкілля, високий рівень здоров'я та тривалості життя, рівні права та можливості усіх громадян [11].

Управління соціальною безпекою та трудовими ресурсами на національному рівні здійснюється сукупністю суб'єктів управління, до яких належать Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки та оборони України, Міністерство соціальної політики України, Державна служба зайнятості України, Пенсійний фонд України, Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство освіти та науки України, Міністерство економіки України, створене в 2018 році Міністерство у справах ветеранів України.

Міністерство соціальної політики України – основний суб'єкт управління соціальною безпекою, адже реалізація заходів соціальної політики передбачає покращення якості та рівня якості життя населення, підвищення соціальних стандартів, гарантій, пенсійного забезпечення, надання якісних соціальних послуг, сприяння інклюзії, захисту прав дітей, жінок, протидії домашньому насильству. Управлінська діяльність цього відомства відбувається на основі щорічних планів, стратегічних планів роботи в короткостроковому періоді, стратегічних документів, затверджених Президентом України, Кабінетом Міністрів України [14–15].

Основні довгострокові цілі Міністерства соціальної політики України закріплені у Програмі діяльності КМУ від 12 квітня 2020 року № 4713 за такими напрямками роботи:

1) соціальні стандарти та якісні послуги: подолання бідності, підвищення рівня та якості життя, стимулювання інвестицій у безпеку життя, запровадження Єдиної інформаційно-аналітичної системи управління соціальною підтримкою населення, застосування нових підходів розрахунку прожиткового мінімуму, розвиток базових соціальних послуг, охоплення вразливих верств населення соціальними послугами, розвиток інституту фахівців із соціальної роботи, розробка державних стандартів соціальних послуг;

2) гідне пенсійне забезпечення: зростання рівня пенсій, забезпечення дотримання прав внутрішньо переміщених осіб, розширення функцій порталу електронних послуг Пенсійного фонду України, автоматизація процесів пенсійного страхування та інші;

3) підтримка незахищених верств населення: впровадження системи адресної соціальної допомоги, субсидій на житло, стимулювання малозабезпечених членів сімей до пошуку роботи, реорганізація інституту соціального інспектування;

4) підтримка осіб з інвалідністю: підвищення рівня доступності та забезпечення їхніх прав, подолання бідності, оновлення системи оцінки втрати функціональності цих осіб, удосконалення порядку надання послуг із реабілітації, сприяння працевлаштуванню [13].

Згідно Програми діяльності КМУ від 12 квітня 2020 року № 4713 Міністерство економіки України відповідає за розвиток ринку праці, осучаснення трудового законодавства, формування нової системи трудових відносин, державне регулювання зайнятості, працевлаштування безробітних, мобільності трудових ресурсів, досягнення цілей із підвищення рівня зайнятості, скорочення безробіття та зростання реальної заробітної плати [13].

Важливу роль в управлінні соціальною безпекою відіграє Міністерство у справах ветеранів України, сприяючи збереженню їх психічного здоров'я, реалізації прав, професійній орієнтації, здобуттю освіти, соціальному захисту, вирішенню питань соціальної адаптації. Основні

довгострокові цілі управління відомства спрямовані на створення системи моніторингу потреб ветеранів, забезпечення доступності якісної медичної допомоги, впровадження спеціалізованих програм медичних гарантій, підтримку реабілітації, покращення житлового забезпечення, функціонування державного реєстру ветеранів [13].

У Програмі діяльності Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2020 року № 4713 передбачено заходи соціальної підтримки в короткостроковому періоді у відповідь на виклики, пов'язані з пандемією коронавірусу та військовою агресією проти України: щорічна індексація пенсій, надання допомоги вразливим верствам населення; спрощення процесів надання тимчасової допомоги з безробіття; підвищення оплати праці медичним працівникам та задіяним у ліквідації спалахів інфекції особам; організація дистанційного навчання [13].

У «Стратегії людського розвитку» від 2 червня 2021 року № 225 визначені основні проблеми, які впливають на стан соціальної безпеки: демографічна криза через зменшення чисельності та старіння населення, низьку народжуваність та високу смертність; проблеми у сфері освіти, медицини, культури, соціальної підтримки громадян. Освітній сектор не задовольняє потреби ринку праці у фахівцях з сучасними навичками, що знижує можливості подальшого працевлаштування працівників. Якість дошкільної освіти не відповідає сучасним потребам дітей, загальна середня освіта не формує необхідних компетенцій учнів, недостатньо ефективна професійна технічна освіта. Заклади вищої освіти не своєчасно реагують на виклики зовнішнього середовища через брак фінансування. В охороні здоров'я існують виклики недостатньої доступності медичних послуг, недосконалості системи охорони здоров'я, відсутності просвітницької складової з питань здорового способу життя та інші [12]. Вказані проблеми загалом негативно впливають на соціальну стабільність населення в Україні.

Рівень життя та зайнятості, соціальна підтримка населення, як сфери управління, характеризуються такими викликами: скорочення зайнятості з початку 2020 року у зв'язку з пандемією коронавірусу; нерівномірна вікова та гендерна диференціація рівня зайнятості населення в Україні, як наслідок – існування прихованого безробіття; асиметрія попиту й пропозиції робочої сили, що призводить до трудової міграції; до 2020 року закріпилася тенденція до покращення рівня життя та скорочення бідності, тоді як після 2020 року відбулися суттєві зміни соціально-економічного становища населення через зміни реальних доходів, вимушену міграцію та внутрішнє переміщення; застарілі підходи до формування соціальних стандартів та гарантій, без врахування потреб громадян та їх купівельної спроможності; складні адміністративні процедури соціального захисту, невпорядковані процеси надання соціальних пільг, виплат, різних видів допомоги, нестача фінансових ресурсів для пенсійного забезпечення та інші виклики [12].

Для подолання проблем в соціальній сфері та підвищення рівня соціальної стабільності визначені стратегічні, оперативні цілі та завдання, відповідні їм індикатори їх досягнення згідно Стратегії [12]:

1) покращення медико-демографічної ситуації: створення збалансованої системи охорони здоров'я, впровадження нових технологій у цій сфері, вжиття заходів стимулювання народжуваності;

2) розбудова освіченого, інклюзивного, інноваційного суспільства з рівними можливостями та доступом до навчання: створення передумов для рівного доступу до якісної дошкільної освіти, продовження реформування загальної середньої освіти, забезпечення якісної професійної, вищої освіти, розвиток освіти дорослих, організація дистанційної освіти, використання технологій у цій сфері;

3) підвищення рівня якості життя, активізація зайнятості, соціальна підтримка: сприяння становленню середнього класу, стимулювання економічної активності населення, зростання продуктивності праці, вдосконалення системи соціальних стандартів та гарантій, підвищення рівня пенсійного забезпечення, адресне надання соціальної підтримки, розвиток системи надання соціальних адміністративних послуг, інтеграція осіб з інвалідністю в суспільство, дотримання прав внутрішньо переміщених осіб, забезпечення ветеранів війни послугами професійної адаптації, психологічної реабілітації.

У зв'язку з війною в Україні суттєво розширився перелік проблемних питань, які необхідно вирішувати і який стосуються соціального захисту.

Згідно планів діяльності Міністерства соціальної політики України у соціальній сфері існують проблеми, які потребують розв'язання. У 2024 році у соціальній сфері потребували

вирішення такі проблеми: застарілі підходи до законодавчого регулювання питань забезпечення соціального захисту населення, які не відповідають сучасним потребам та викликам; фрагментарність, погана структурованість системи соціальних виплат, соціальна допомога надається, виходячи зі статусу особи, а не її потреб, не охоплює всі види підтримки; відсутність гармонізації систем соціальних виплат та надання соціальних послуг, що знижує ефективність діяльності держави щодо виведення особи або сім'ї зі складних життєвих обставин; складні норми законодавства у сфері соціального захисту, значна кількість колізійних норм, особливо у сфері пенсійного забезпечення громадян [15].

Для вирішення зазначених проблем цілі та завдання Міністерства соціальної політики України на 2024 рік включали: розробку проекту Соціального кодексу України; оптимізацію соціальних виплат для виведення громадян зі складних життєвих обставин, залучення до соціального життя осіб з інвалідністю у зв'язку зі збільшенням їх кількості через воєнні дії за рахунок створення стимулів для їхнього працевлаштування роботодавцями; захист прав дітей для вирішення проблем виховання дітей-сиріт, їх усиновлення; розвиток соціальних послуг через неспроможність громад до їхнього фінансування в умовах децентралізації, недостатній рівень кваліфікації соціальних працівників, кількості надавачів цих послуг; цифровізація та реєстри системи соціального захисту для покращення процесів установлення статусів осіб, які потребують захисту, обліку осіб, постраждалих внаслідок агресії; вирішення проблеми низького рівня пенсійного забезпечення громадян; подальша адаптація нормативно-правової бази до норм європейського законодавства [15].

Не зважаючи на розроблені стратегічні документи, створену систему суб'єктів управління соціальною безпекою в управлінській діяльності існують проблеми: відсутності комплексної системи моніторингу індикаторів результативності досягнення стратегічних, оперативних цілей; відсутності системи контролю за досягненням цілей та станом виконання заходів Міністерства соціальної політики України. Стратегічні документи, які покладені в основу управління соціальною сферою, не оновлюються своєчасно у відповідь на виклики зовнішнього середовища. У «Стратегії національної безпеки України» від 14 вересня 2020 року № 392 перелічені окремі види загроз, напрямки людського розвитку, які стали основою для розробки відповідної Стратегії людського розвитку» від 2 червня 2021 року № 225 [12]. Наведемо основні переваги та недоліки управління соціальною безпекою та трудовими ресурсами в Україні у табл. 1.

Управління соціальною безпекою та трудовими ресурсами потребує постійного оновлення законодавства, відповідних нововведень, імплементації норм права ЄС у вітчизняну нормативно-правову базу, а також внесення нових положень для захисту прав вразливих верств населення, ветеранів війни, військовослужбовців тощо.

До основних нормативно-правових актів регулювання сфери соціального захисту та забезпечення, трудових ресурсів належать Закони України: «Про зайнятість населення» в редакції від 1 січня 2025 року № 5067-VI [16]; Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року № 322-VIII (в редакції від 01 січня 2025 року) [17]; «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» в редакції від 1 січня 2025 року № 875-XII [18], «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» в редакції від 1 січня 2025 року № 3551-XII [19], «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» в редакції від 1 січня 2025 року № 3721-XII (прийняті відповідно у 1991, 1993 та 1994 роках) [20], «Про соціальні послуги» в редакції від 15 листопада 2024 року (прийнятий у 2019 році, гарантує право осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах, на соціальні послуги) [21] та інші.

В умовах воєнного стану до нормативно-правової бази внесено зміни, що спрямовані на покращення стану соціальної безпеки населення. Зокрема, зміни стосувалися порядку організації надання соціальних послуг на регіональному рівні та рівні громад, спрощення умов отримання статусу малозабезпеченої особи, а також забезпечення права на екстрене надання соціальних послуг їх надавачами у випадках загрози життю сім'ї або окремої особи [22].

Для оптимізації адміністративно-господарських витрат і посилення ролі держави як гаранта реалізації громадянами їхніх прав з 1 січня 2023 року Фонд соціального страхування України приєднано до Пенсійного фонду України. Очікувалось, що організаційні зміни сприятимуть економії 4-5 млрд грн коштів щорічно. Також законом розширено права осіб, які втратили працездатність, на реабілітацію [23].

Таблиця 1. Основні переваги та недоліки управління соціальною безпекою та трудовими ресурсами в Україні

Переваги управління	Недоліки управління
Розроблені стратегічні документи, покладені в основу управління соціальною безпекою, з чітко визначеними стратегічними оперативними цілями, завданнями, індикаторами результативності досягнення цілей	Стратегічні документи як інструмент управління не оновлюються своєчасно, відсутня система моніторингу індикаторів результативності досягнення цілей
Затвердження короткострокових дій, програм та планів роботи урядом та уповноваженими органами для реагування на виклики зовнішнього середовища, визначення пріоритетних дій уряду та уповноважених органів із вирішення соціальних проблем	Короткострокові дії уряду та уповноважених органів управління обмежені, охоплюють окремі питання соціальної безпеки (наприклад, соціальна підтримка окремих вразливих верств населення, оптимізація соціальних витрат держави, цифровізація окремих процесів надання соціальної допомоги)
Централізація управління соціальними виплатами та соціальною допомогою, що може ускладнювати процеси їх надання та отримання, неспроможність громад у фінансуванні соціальних послуг в умовах децентралізації	Зосередження функцій управління на національному рівні потребує значних фінансових ресурсів, що призводить до зростання витрат державного бюджету на соціальний захист та забезпечення
Наявність нових норм щодо захисту прав вразливих верств населення, імплементація норм права ЄС в українське законодавство	Повільні зміни нормативно-правового регулювання соціальної сфери, що не вирішує основних проблем забезпечення соціальної безпеки: скорочення бідності, підвищення реальної заробітної плати, продуктивності праці, рівня якості життя
Діяльність Інформаційно-обчислювального центру при Міністерстві соціальної політики України спрощує процеси інформаційного обміну, взаємодії надавачів соціальних послуг	Діяльність Інформаційно-обчислювального центру потребує залучення високо кваліфікованих людських ресурсів, фінансових вкладень для подальшої цифровізації управлінської діяльності

Джерело: сформовано авторами.

У сфері управління трудовими відносинами також відбулися зміни. Передусім були вирішені проблеми колективно-договірного регулювання: розширено склад сторін колективних переговорів, передбачено можливість призупинення дії окремих положень таких договорів, визначено порядок застосування колективних договорів у випадках потреби врахування роботодавцем положень угод різного рівня [24]. Вагітним жінкам надано можливість самостійно обирати дату виходу у відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами відповідно до медичних показань [25]. Ветеранам війни дозволено використовувати електронні посвідчення, а також врегульовано питання інформаційного обміну між держателями різних інформаційних систем, реєстрів і баз даних [26].

Процеси цифровізації сприяли впровадженню електронного обліку трудової діяльності населення працездатного віку, запровадженню електронної трудової книжки та врегулюванню питання автоматичного призначення пенсій через електронний кабінет на веб-порталі е-послуг Пенсійного фонду України [26].

Для покращення доступності соціальних послуг інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України впроваджує та підтримує проекти «ЄОздоровлення» (забезпечення доступу дітей з інвалідністю, з багатодітних малозабезпечених сімей до якісних оздоровчих послуг), «ЄДопомога» для швидкої адресної допомоги сім'ям, постраждалим від воєнних конфліктів. В цілях оптимізації наявних бізнес-процесів, спрощення інформаційного обміну запроваджується проект цифровізації документообігу з використанням електронних реєстрів. Для прозорого управління гуманітарною допомогою створена автоматизована система її реєстрації, митного контролю та розподілу. З метою створення мережі надання соціальної допомоги, яка об'єднує всіх надавачів, розроблено єдину інформаційну систему соціальної сфери, в межах якої відбувається інформаційний обмін між установами. Станом на 6 березня 2025 року зареєстровано 3854 організацій, підприємств, установ різних форм власності з надання соціальних послуг. Введення в дію реєстру внутрішньо переміщених осіб, їхній віковий,

статевий, регіональний розподіл спрощує процеси управління відповідним соціальним забезпеченням.

В умовах воєнного стану виникла потреба ухвалення законодавчих змін для досягнення балансу між захистом прав працівників та підтримкою економічної діяльності в умовах воєнного стану. Нові нормативно-правові акти врегулювали особливості трудових відносин працівників підприємств різних форм власності, галузей економіки, а також створили передумови для продовження трудової діяльності [27].

У 2024 році в Україні вперше врегульовані питання праці домашніх працівників шляхом внесення до Кодексу законів про працю України змін (Закон України від 25 квітня 2024 року №3680-IX). Нова глава XI-A «Праця домашніх працівників» передбачає обов'язкові умови трудових договорів для таких працівників, зокрема державний захист від неправомірних дій роботодавців, своєчасну оплату праці, надання прав та гарантій, а також добровільність участі таких працівників у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування [28].

Додатковими чинниками покращення управління соціальною сферою та трудовими відносинами стали процеси децентралізації, які загалом були спрямовані на підвищення соціально-економічного рівня розвитку регіонів, територій та добробуту їх мешканців, а також на розширення доступу до медичних, освітніх, соціальних послуг.

Завдяки оновленню відповідного законодавства створено передумови для передачі повноважень у сфері соціального захисту та надання соціальних послуг на місцевий рівень управління [29].

Не зважаючи на зазначені вищі позитивні зміни в управлінні соціальною безпекою, її стан значно залежний від зовнішніх політичних, економічних, демографічних та інших чинників. Внаслідок пандемії коронавірусу та війни відбулися структурні, географічні зміни у функціонуванні ринку праці та соціально-трудова відносинах, поглибилися проблеми у сфері зайнятості в умовах територіальних зрушень потреб в робочій силі [30].

Зміна динаміки показників соціальної безпеки на державному рівні супроводжується зростанням державних видатків на виконання управлінських функцій Міністерства соціальної політики України у 2018–2024 роках. Крім того, простежується тенденція до зміни структури видатків на реалізацію різних функцій управління цього відомства.

Фінансування загальнодержавних функцій, основну частку яких складають субвенції місцевим бюджетам для виплати соціальної допомоги вразливим верствам населення, скоротилося на 2885,17 млн грн. Зменшилися також видатки на: громадський порядок, безпеку та судову владу – на 99,13 млн грн, економічну діяльність відомства – на 803,34 млн грн, виконання функцій у сфері охорони здоров'я – на 536,91 млн грн [31]. Натомість зросли обсяги витрат державного бюджету на виконання програм в освітній сфері (151,36 млн грн) та у сфері соціального захисту та соціального забезпечення населення (454 331,20 млн грн) у 2018–2024 роках [31]. Особливо значне збільшення видатків на соціальний захист та забезпечення відбулося у 2022–2023 роках, обсяги яких склали 780 716,11 млн грн та 905 649,34 млн грн відповідно [31]. В табл. 2 відображено динаміку видатків державного бюджету на виконання управлінських функцій Міністерства соціальної політики України у 2018–2024 роках.

Таблиця 2. Динаміка видатків державного бюджету на виконання управлінських функцій Міністерства соціальної політики України у 2018-2024 роках, млн грн

Функції управління	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Відхилення 2024–2018, +/-
Загальнодержавні функції	4533,29	47997,94	1569,39	2311,37	55,28	286,82	1648,12	-2885,17
Громадський порядок, безпека та судова влада	99,13	130,49	0,80	-	-	-	-	-99,13
Економічна діяльність	1647,69	1752,43	418,50	521,39	627,99	732,10	844,35	-803,34
Охорона здоров'я	536,91	655,59	397,06	554,19	445,12	4,74	-	-536,91
Освіта	381,31	447,30	254,58	545,64	272,17	306,22	532,67	+151,36
Соціальний захист та соціальне забезпечення	319742,35	431969,92	624544,39	653006,57	780716,11	905649,34	774073,55	+454331,20
Всього	326940,68	482953,68	627184,72	656939,16	782116,67	906979,22	777098,69	+450158,01

Джерело: розроблено авторами за даними, наведеними у [31].

У структурі видатків на виконання економічних функцій Міністерства соціальної політики України переважають витрати на керівництво та управління у сфері соціальної політики (284,19 млн грн у 2024 році) та на реалізацію політики соціального захисту населення (116,40 млн грн у 2024 році). Водночас фінансування функцій управління у сфері охорони, гігієни праці, нагляду за дотриманням законодавства про працю, у сфері промислової безпеки було припинено з 2020 року. До цього обсяги асигнувань склали 584,58 млн грн у 2018 році, 601,06 млн грн у 2019 році [31].

Протягом 2018–2022 років значні кошти з державного бюджету спрямовувались на програми санаторно-курортного лікування ветеранів війни, осіб з інвалідністю. Для прикладу, обсяги фінансування зазначених програм становили: 209,75 млн грн у 2019 році, 170,14 млн грн у 2020 році, 241,17 млн грн у 2021 році, 198,44 млн грн у 2022 році [31]. Також відбулися зміни у структурі видатків на освітні програми Міністерства соціальної політики України, що спрямовані переважно на підтримку дітей з особливими потребами.

Сфера соціального захисту та забезпечення характеризується найбільшою кількістю викликів та проблем у зв'язку зі зростанням чисельності громадян, які потребують захисту, опинившись в складних життєвих умовах. Відповідно структура видатків на цю сферу є доволі широкою, включає фінансування таких бюджетних програм: пряме надання грошової допомоги, компенсацій, оплати послуг окремим категоріям громадян; грошова допомога ветеранам війни; соціальні стипендії студентам; соціальний захист громадян, постраждалих від катастрофи на Чорнобильській АЕС; пільги, субсидії громадянам на відшкодування витрат житлово-комунальних послуг; допомога Фонду соціального страхування України; соціальний захист дітей та сімей; щомісячна адресна допомога внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання; фінансування заходів трудової, професійної, соціальної реабілітації осіб з інвалідністю.

У 2023–2024 році запроваджено нові бюджетні програми для соціального захисту громадян, які потрапили в складні життєві обставини (програми 2501530 «Соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини», 2501540 «Підтримка малозабезпечених сімей»). Обсяги їх фінансування склали 102 751 млн грн у 2023 році; 65 657 млн грн у 2024 році. На програми підтримки малозабезпечених сімей спрямовано 47 468 млн грн у 2023 році; 13 667 млн грн у 2024 році.

Найбільше коштів у сфері соціального захисту виділяється на фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок, підвищення до пенсій згідно з пенсійними програмами та у зв'язку з дефіцитом коштів Пенсійного фонду України. Обсяги їх фінансування зросли зі 150 091 млн грн у 2018 році до 248 092 млн грн у 2024 році. Така динаміка свідчить про неспроможність Пенсійного фонду України покривати пенсійні виплати за рахунок власних доходів, зокрема єдиного соціального внеску.

Згідно з даними Пенсійного фонду України, у 2024 році обсяг усіх джерел фінансування бюджету склав 856,1 млрд грн. (780,1 млрд грн у 2023 році), з яких власні доходи склали 566,0 млрд грн або 66 % (495,7 млрд грн у 2023 році або 64 %) [32; 33]. Саме за рахунок асигнувань з державного бюджету було покрито вище зазначені види фінансового забезпечення пенсіонерів.

Основними причинами недостатнього власного фінансування Пенсійного фонду України є зростання чисельності осіб пенсійного віку, низький рівень мінімальної заробітної плати, на яку нараховується єдиний соціальний внесок, тіньова зайнятість та оплата праці населення, внаслідок чого фонд не отримує значну частину доходів. За оцінками Кравченко І., Поліщук В., [5, с. 404], рівень тіньової зайнятості населення в загальній зайнятості України становив 78,4 % у 2018 році, 76,9 % у 2021 році, рівень тіньової оплати праці населення – 55 % та 48 % відповідно.

Порівняно з видатками державного бюджету на виконання програм соціального захисту та забезпечення, видатки місцевих бюджетів значно менші за обсягами, складаючи лише 6 % від державних у 2024 році. У 2018–2024 роках фінансування цієї сфери на місцевому рівні скоротилося на 100 402,89 млн грн, тоді як на національному рівні зросло на 454 331,20 млн грн. Різке зменшення витрат на соціальний захист та забезпечення відбулося у всіх областях України. Найбільше скорочення зафіксовано в Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Івано-Франківській, Львівській, Харківській, Вінницькій областях (понад 4500 млн грн у 2024 році). Найменше скорочення відбулося у м. Києві, Київській, Одеській, Полтавській, Черкаській області.

Скорочення фінансування соціального захисту та забезпечення на місцевому рівні пов'язано з централізацією соціальних виплат та допомоги різним вразливим верствам

населення, не зважаючи на процеси децентралізації. Так, у 2020 році фінансування пільг, субсидій на житлово-комунальні послуги було передано до адміністрування Пенсійного фонду України. Окремі види соціальної допомоги (у зв'язку з вагітністю та пологами, при усиновленні дитини чи народженні дитини, для одиноких матерів, малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю) також почали надаватися через Міністерство соціальної політики України та його структурні підрозділи (управління соціального захисту населення). У зв'язку з війною обсяги цих видів соціальної допомоги значно скоротилися, зокрема підтримка малозабезпечених сімей, відновлення фінансування якої відбулося у 2023–2024 роках.

До пріоритетів у сфері соціального захисту та забезпечення населення на місцевому рівні належать: надання пільг окремим верствам населення, зокрема витрат на компенсацію зв'язку, проїзд у громадському транспорті, пільгове медичне обслуговування; видатки на поховання учасників бойових дій, осіб з інвалідністю; надання соціальних послуг дітям з фізичними, розумовими вадами, особам з особливими потребами, людям похилого віку; надання реабілітаційних послуг особам з інвалідністю; утримання закладів, що надають соціальні послуги вразливим верствам населення; утримання та забезпечення діяльності центрів соціальних служб, спеціалізованих служб підтримки постраждалих від насильства осіб; соціальні гарантії особам, що здійснюють соціальну підтримку; фінансова підтримка громадських об'єднань ветеранів і осіб з інвалідністю.

Підсумовуючи, в управлінні соціальною безпекою та трудовими відносинами в Україні відбулися такі законодавчі, інституційні, фінансові зміни: ухвалено нові нормативно-правові акти для покращення організації надання соціальних послуг; припинено діяльність Фонду соціального страхування України, передано його функції до Пенсійного фонду України в цілях економії бюджетних коштів; змінено механізм фінансування сфери соціального захисту населення у зв'язку з децентралізацією (встановлення додаткових гарантій соціального захисту, вирішення питань про надання допомоги, організація безоплатного харчування), розроблено нові бюджетні програми для фінансового забезпечення вразливих категорій громадян (програми 2501530 «Соціальний захист громадян, які потрапили у складні життєві обставини», 2501540 «Підтримка малозабезпечених сімей»); внесено законодавчі зміни для вдосконалення регулювання трудових відносин, зокрема впроваджено електронний облік трудової діяльності працездатного населення, електронну трудову книжку, врегульовано питання автоматичного призначення пенсій, а також правові питання праці домашніх працівників. У 2022–2023 роках відбулося різке збільшення видатків на соціальний захист та забезпечення, що зумовлено новими викликами. В умовах війни виникла необхідність у фінансовому забезпеченні ветеранів війни, осіб з інвалідністю, дітей з особливими потребами, наданні адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам, а також покритті дефіциту бюджету Пенсійного фонду України для виплати пенсій, власних доходів якого не достатньо.

6. Висновки

В Україні функціонує система суб'єктів управління соціальною безпекою та трудовими ресурсами, які вирішують освітні, культурні проблеми, питання соціальної підтримки та надання якісних, доступних медичних послуг. Управління цієї сферою спрямоване на підвищення рівня якості життя, забезпечення зайнятості, включаючи вразливі верстви населення, підвищення соціальних стандартів, рівня пенсійного забезпечення, цифровізацію процесів надання соціальної допомоги населенню.

В Україні відбулися законодавчі, інституційні, фінансові зміни в управлінні соціальною безпекою та трудовими відносинами, зумовлені впливом воєнних викликів. Загалом ці зміни спрямовані на подолання загроз соціального характеру, фінансову підтримку вразливих верств населення, вирішення проблем у сфері трудових відносин та покращення їх регулювання. В умовах збройної агресії змінилися пріоритети фінансування сфери соціального захисту та забезпечення вразливих категорій населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб, військовослужбовців та їх сімей, ветеранів війни, пенсіонерів.

З початком децентралізації було змінено механізм перерозподілу фінансових ресурсів, які були спрямовані на соціальний захист і забезпечення. Окремі види соціальної допомоги почали здійснюватися централізовано за рахунок коштів державного бюджету та безпосередньо через підрозділи Міністерства соціальної політики України, однак у 2022 році їх було призупинено.

Водночас органи місцевої влади та місцевого самоврядування отримали додаткові повноваження у сфері соціального захисту.

Рекомендовані заходи передбачають покращення організації та моніторингу стану соціальної безпеки на державному та суспільному рівнях, адже у зв'язку з воєнним станом уповноважені органи не оприлюднюють достатньо інформації про ключові показники соціальної безпеки.

Подальші дослідження мають зосереджуватися на аналізі моделей фінансування соціальної сфери в Україні на місцевому, регіональному, національному рівнях для виявлення можливостей економії коштів державного бюджету та їхнього спрямування на пріоритетні потреби вразливих верств населення.

References

1. Varnalii, Z. (2022). Bahatorivneva systema sotsialnoi bezpeky [*Multilevel social security system*]. *Ekonomika i rehion – Economy and Region*, 1(84), 21–27. <https://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/2547> (in Ukrainian)
2. Lyndiuk, S. (2023). Kontseptualni zasady zabezpechennia sotsialnoi bezpeky v umovakh voiennoho stanu [*Conceptual foundations of ensuring social security under martial law*]. *Naukovyi visnyk: Derzhavne upravlinnia – Scientific Bulletin: Public Administration*, 2(14), 202–220. [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-2\(14\)-202-220](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-2(14)-202-220) (in Ukrainian)
3. Vyshniivskiy, V., Katkov, Yu., & Petkun, S. (2023). Upravlinnia sotsialnoiu bezpekoiu derzhavy v umovakh tsyfrovoy transformatsii [*Management of state social security in the context of digital transformation*]. *Publichne upravlinnia: kontseptsii, paradyhma, rozvytok, udoskonalennia – Public Administration: Concepts, Paradigm, Development, Improvement*, (6), 49–62. <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2023-6-49-62> (in Ukrainian)
4. Ivanisov, O. V. (2024). Sotsialnyi zakhyst yak instrument zabezpechennia sotsialnoi bezpeky naseleння Ukrainy [*Social protection as a tool for ensuring the social security of Ukraine's population*]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 9(1), 46–50. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-7> (in Ukrainian)
5. Kravchenko, I., & Polishchuk, V. (2023). Vzaimozv'язok mizh detinizatsiieiu zainiatosti ta sotsialnoiu bezpekoiu suspilstva za suchasnykh umov [*The relationship between employment deinstitutionalization and social security of society under modern conditions*]. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 2(49), 398–412. <https://doi.org/10.55643/fcaptive.2.49.2023.3981> (in Ukrainian)
6. Petkun, S. (2022). Instytutsionalna skladova derzhavnoho upravlinnia sotsialnoiu bezpekoiu v Ukraini [*Institutional component of state management of social security in Ukraine*]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii – Scientific Innovations and Advanced Technologies*, 12(14), 21–30. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-12\(14\)-21-30](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-12(14)-21-30) (in Ukrainian)
7. Lyndiuk, S. (2022). Teoretychni interpretatsii kontseptu “Sotsialna bezpeka” v ukrainskomu naukovomu dyskursi [*Theoretical interpretations of the concept of “social security” in Ukrainian scientific discourse*]. *Naukovyi visnyk: Derzhavne upravlinnia – Scientific Bulletin: Public Administration*, 1(11), 92–113. [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1\(11\)-92-113](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1(11)-92-113) (in Ukrainian)
8. Lyndiuk, S. (2024). Zabezpechennia sotsialnoi bezpeky v umovakh voiennoho stanu: zarubizhnyi dosvid [*Ensuring social security under martial law: Foreign experience*]. *Naukovyi visnyk: Derzhavne upravlinnia – Scientific Bulletin: Public Administration*, 1(15), 324–344. [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2024-1\(15\)-324-344](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2024-1(15)-324-344) (in Ukrainian)
9. Shlapak, A. V., & Ivashchenko, O. A. (2024). Upravlinnia sotsialnoiu bezpekoiu v umovakh tsyfrovoy ekonomiky: lokalnyi riven [*Management of social security in the context of the digital economy: Local level*]. *Biznes Inform – Business Inform*, (1), 87–94. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-1-87-94> (in Ukrainian)
10. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 veresnia 2020 roku “Pro Natsionalnu stratehiu bezpeky Ukrainy” [*On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated September 14, 2020 “On the National Security Strategy of Ukraine”*], Ukaz Prezydenta Ukrainy No. 392/2020 [Decree of the President of Ukraine No. 392/2020] (2020). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (in Ukrainian)
11. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku [*On the approval of the National Economic Strategy for the period until 2030*], Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy No. 179 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 179] (2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-п#Text> (in Ukrainian)
12. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 travnia 2021 roku “Pro Stratehiu rozvytku liudyny” [*On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated May 14, 2021 “On the*

- Human Development Strategy*”, Ukaz Prezidenta Ukrainy No. 225 [Decree of the President of Ukraine No. 225] (2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#Text> (in Ukrainian)
13. *Prohrama diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy* [Program of Activities of the Cabinet of Ministers of Ukraine], Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy No. 471 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 471] (2020). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/471-2020-n#Text> (in Ukrainian)
  14. *Stratehichniy plan diialnosti Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy na 2022 biudzhetniy rik ta dva biudzhetniy periody, shcho sliduiut za planovym (2023–2024)* [Strategic Plan of Activities of the Ministry of Social Policy of Ukraine for the 2022 budget year and the two budget periods following the planned one (2023–2024)] (2022). Ministry of Social Policy of Ukraine. <https://www.msp.gov.ua/documents/6220.html> (in Ukrainian)
  15. *Pro zatverdzhennia Planu roboty Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy na 2024 rik* [On approval of the Work Plan of the Ministry of Social Policy of Ukraine for 2024], Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy No. 139 [Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine No. 139] (2024). https://www.msp.gov.ua/files/norm_baza/2024/139.pdf (in Ukrainian)
  16. *Pro zainiatist naselennia* [On employment of the population], Zakon Ukrainy No. 5067-VI [Law of Ukraine No. 5067-VI] (2012/2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text> (in Ukrainian)
  17. *Kodeks zakoniv pro pratsiu Ukrainy* [Labor Code of Ukraine], Zakon Ukrainy No. 322-VIII [Law of Ukraine No. 322-VIII] (1971/2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (in Ukrainian)
  18. *Pro osnovy sotsialnoi zakhyschenosti osib z invalidnistiu v Ukraini* [On the Fundamentals of Social Security of Persons with Disabilities in Ukraine], Zakon Ukrainy No. 875-XII [Law of Ukraine No. 875-XII] (1991/2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> (in Ukrainian)
  19. *Pro status veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu* [On the Status of War Veterans, Guarantees of Their Social Protection], Zakon Ukrainy No. 3551-XII [Law of Ukraine No. 3551-XII] (1993/2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (in Ukrainian)
  20. *Pro osnovni zasady sotsialnoho zakhystu veteraniv pratsi ta inshykh hromadian pokhyloho viku v Ukraini* [On the Basic Principles of Social Protection of Labor Veterans and Other Elderly Citizens in Ukraine], Zakon Ukrainy No. 3721-XII [Law of Ukraine No. 3721-XII] (1993/2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12#top> (in Ukrainian)
  21. *Pro sotsialni posluhy* [On Social Services], Zakon Ukrainy No. 2671-VIII [Law of Ukraine No. 2671-VIII] (2019/2024). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#top> (in Ukrainian)
  22. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo nadannia sotsialnykh posluh u razi vvedennia nadzvychainoho abo voiennoho stanu v Ukraini abo v okremykh yii mistsevostiakh* [On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding the Provision of Social Services in the Event of the Introduction of a State of Emergency or Martial Law in Ukraine or in Certain Localities of Ukraine], Zakon Ukrainy No. 2193-IX [Law of Ukraine No. 2193-IX] (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2193-20#top> (in Ukrainian)
  23. *Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy “Pro zahalne oboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia” ta Zakonu Ukrainy “Pro zahalne oboviazkove derzhavne pensiine strakhuvannia”* [On Amendments to the Law of Ukraine “On Compulsory State Social Insurance” and the Law of Ukraine “On Compulsory State Pension Insurance”], Zakon Ukrainy No. 2620-IX [Law of Ukraine No. 2620-IX] (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2620-20#Text> (in Ukrainian)
  24. *Pro kolektyvni dohovory ta uhody* [On Collective Agreements and Contracts], Zakon Ukrainy No. 2937-IX [Law of Ukraine No. 2937-IX] (2023). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2937-20#Text> (in Ukrainian)
  25. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo osoblyvostei vykorystannia vidпустky u zviazku z vahitnistiu ta polohamy* [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Peculiarities of Using Leave in Connection with Pregnancy and Childbirth], Zakon Ukrainy No. 3238-IX [Law of Ukraine No. 3238-IX] (2023). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/3238-20#Text> (in Ukrainian)
  26. *Naibilsh znakovi zakony u sferi sotsialnoho zakhystu, pryiniati za kadentsiiu Verkhovnoi Rady Ukrainy IX sklykannia* [The most significant laws in the field of social protection adopted during the term of the Verkhovna Rada of Ukraine of the 9th convocation] (2024). Press Service of the Verkhovna Rada of Ukraine. https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/253115.html (in Ukrainian)
  27. *Pro orhanizatsiiu trudovykh vidnosyn v umovakh voiennoho stanu* [On the organization of labor relations under martial law conditions], Zakon Ukrainy No. 2136-IX [Law of Ukraine No. 2136-IX] (2022/2023). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (in Ukrainian)
  28. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo rehuliuвання pratsi domashnikh pratsivnykiv* [On amendments to certain legislative acts of Ukraine regarding the regulation of the labor of domestic workers], Zakon Ukrainy No. 3680-IX [Law of Ukraine No. 3680-IX] (2024). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/3680-20#Text> (in Ukrainian)

29. *Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini [On Local Self-Government in Ukraine]*, Zakon Ukrainy No. 280/97-BP [Law of Ukraine No. 280/97-BP] (1997/2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вп#Text> (in Ukrainian)
30. *Osnovni kharakterystyky rynku pratsi Ukrainy v pershomu pivrichchi 2024 roku [Main characteristics of the labor market of Ukraine in the first half of 2024]* (2024). National Institute for Strategic Studies. <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/osnovni-kharakterystyky-rynku-pratsi-ukrayiny-u-pershomu> (in Ukrainian)
31. *Platforma "Vidkryti Biudzhet". Vydatky derzhavnoho ta mistsevykh biudzhetiv za funktsionalnoi klasyfikatsiiei [Platform "Open Budget". Expenditures of state and local budgets by functional classification]* (2025). <https://openbudget.gov.ua/analytics/expenses> (in Ukrainian)
32. *Ohliad osnovnykh pidsumkiv roboty Pensiinoho fondu Ukrainy za sichen – hruden 2024 roku [Overview of the main results of the work of the Pension Fund of Ukraine for January – December 2024]* (2025). Pension Fund of Ukraine. <https://www.pfu.gov.ua/2169577-oglyad-osnovnyh-pidsumkiv-roboty-pensijnogo-fondu-ukrayiny-za-sichen-gruden-2024-roku/> (in Ukrainian)
33. *Zvit pro vykonannia biudzhetu Pensiinoho fondu Ukrainy za 2023 rik [Report on the implementation of the budget of the Pension Fund of Ukraine for 2023]* (2024). Pension Fund of Ukraine. <https://www.pfu.gov.ua/2164905-zvit-pro-vykonannya-byudzhetu-pensijnogo-fondu-ukrayiny-za-2023-rik/> (in Ukrainian)